

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

RPO - 729575 - I/13/NC

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa,

07 MAJ 2013

Pan Franciszek Kupracz

Wójt Gminy Darłowo

Urząd Gminy Darłowo

ul. Dąbrowskiego 4

76-150 Darłowo

Zespół Prawa Konstytucyjnego
i Międzynarodowego

Szanowny Panie Wójcie,

Doniesienia prasowe zwróciły moją uwagę na kwestię likwidacji Zespołu Szkół nr 3 w Dąbkach. Plany likwidacji spotkały się ze zdecydowanym sprzeciwem części lokalnej społeczności, a do 26 kwietnia 2013 r. kilkoro rodziców uczniów prowadziło w siedzibie urzędu gminy głodówkę. Ta forma protestu miała być, jak wynika z relacji rodziców, reakcją na brak konsultacji społecznych w tej sprawie. Likwidowana placówka, zgodnie z informacjami prasowymi, ma zostać przekazana stowarzyszeniu, będzie zatem kontynuowała działalność jako szkoła niepubliczna.

Na wstępie pragnę zapewnić, że Rzecznik Praw Obywatelskich ze zrozumieniem odnosi się do przedstawianych przez władze gminy argumentów ekonomicznych i demograficznych. Znaczna część sieci placówek oświatowych zastała zaprojektowana w czasach, w których liczba dzieci w roczniku była niemal dwukrotnie wyższa niż obecnie. Zmianie uległa również gęstość zaludnienia w poszczególnych regionach kraju (w ostatnich latach powszechniejsze stało się np. zjawisko migracji młodych ludzi do miast). Z opisywanych względów koszt utrzymania wielu placówek, w szczególności niewielkich szkół na wsiach, często przekracza możliwości finansowe gminy. Wynika to zarówno z systemu finansowania wykonywania zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego jak i z faktu, że utrzymanie kilku niewielkich, wykorzystywanych tylko w

części, budynków jest z oczywistych względów bardziej kosztowne niż utrzymanie mniejszej liczby większych placówek.

Nie ulega jednak wątpliwości, że w odniesieniu do organizacji systemu oświaty kryterium finansowe nie może być traktowane jako ostateczne i decydujące. Celem systemu oświaty jest bowiem przede wszystkim zapewnienie jak najwyższej jakości kształcenia i opieki, które pozwolą młodym ludziom na wszechstronny rozwój i przygotowanie do późniejszego życia.

Nie ulega także wątpliwości, że podczas podejmowania decyzji o kształcie sieci szkół władze gminy powinny, w miarę możliwości, wziąć pod uwagę opinie i oczekiwania rodziców (opiekunów prawnych) dzieci. Likwidacja szkoły w niewielkiej miejscowości oznacza nie tylko dłuższą i trudniejszą drogę dzieci do placówki, ale często także likwidację miejsca spełniającego funkcje lokalnego centrum kultury i spotkań. Mieszkańcy często obawiają się również stopniowego wyludniania i spadku znaczenia miejscowości (młodzi ludzie mogą mniej chętnie decydować się na zamieszkanie lub pozostanie w danym miejscu).

Z tego względu chęć podejmowania działań zmierzających do utrzymania szkoły jest w podobnych przypadkach zrozumiała. Władze gminy powinny zaś podjąć rozmowy z mieszkańcami nawet w przypadku, w którym decyzja o likwidacji jest uzasadniona obiektywnymi względami i nie może zostać cofnięta bez szkody dla prawidłowego wykonania innych zadań gminy. W takim przypadku gmina dysponuje jednak środkami pozwalającymi na ułatwienie uczniom zmiany szkoły (np. poprzez odpowiednio zorganizowany dojazd do nowej placówki) lub zachęcenie rodziców (opiekunów prawnych) do wsparcia przekazania prowadzenia szkoły stowarzyszeniu.

W tym kontekście należy również wspomnieć, że szkoły niepubliczne, jakkolwiek mogą stanowić cenne uzupełnienie sieci szkół publicznych, nie są w stanie zastąpić publicznych placówek. Zgodnie z art. 70 Konstytucji, każdy ma zagwarantowane prawo równego i powszechnego dostępu do bezpłatnych publicznych szkół. Oznacza to, że droga dziecka do szkoły nie powinna być nadmiernie czasochłonna, a zapewnienie możliwości codziennego uczestniczenia w zajęciach nie powinno stanowić dla rodziny znacznego obciążenia finansowego lub organizacyjnego. Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn.

zm.), gmina ma obowiązek stworzenia sieci szkół w taki sposób, aby droga ucznia z jego miejsca zamieszkania do najbliższej szkoły publicznej nie przekraczała 3 lub 4 kilometrów (w zależności od klasy). W sytuacjach, w których zapewnienie dziecku miejsca w szkole znajdującej się nie dalej niż 3-4 kilometry od jego miejsca zamieszkania jest niemożliwe (dotyczy to w szczególności dzieci mieszkających na terenach o niskiej gęstości zaludnienia), zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy o systemie oświaty, gmina ma obowiązek zapewnienia dziecku dojazdu i opieki w trakcie transportu lub zwrotu kosztu dojazdu środkami komunikacji publicznej. Należy podkreślić, że możliwość skorzystania z ofert niepublicznych placówek nie zwalnia gminy ani z obowiązku zapewnienia odpowiednio gęstej sieci szkół, ani obowiązku zapewnienia dowozu.

Jak już wspomniano, niepubliczne placówki mogą stanowić cenne uzupełnienie sieci szkół. Mogą także pomóc zminimalizować negatywne skutki likwidacji publicznej placówki. Należy jednak podkreślić, że szkoła niepubliczna, zgodnie z ustawą o systemie oświaty, nie jest zobowiązana do zapewnienia bezpłatnej nauki oraz do przeprowadzania rekrutacji na zasadzie powszechnej dostępności. Niepubliczne placówki nie gwarantują zatem uczniom realizacji prawa do bezpłatnego i powszechnego dostępu do edukacji.

W związku z powyższym, z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001, Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), zwracam się do Pana Wójta z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji na temat zasad przeprowadzenia reorganizacji sieci szkół publicznych na terenie gminy.

2 pasianikem

DYREKTOR ZESPOŁU

Mirosław Wróblewski